

NNE

Nordisk Nettverk for Edisjonsfilologer

kt ä t æ ö ti

Nyhetsbrev nr 43, maj 2020

Nytt fra Det norske språk- og litteraturselskap / bokselskap.no

På NSLs ebokportal [bokselskap.no](https://www.bokselskap.no) er det hittil i år publisert ca. 15 ebøker. Blant disse finner man tekster av Sigrid Undset, Ivar Aasen og Nils Kjær.

Den 9.3. ble Jorunn Hareides tekstkritiske utgave av Hanna Butenschøns litterære artikler lansert på Nasjonalbiblioteket. Helene Dickmar (pseudonym for Butenschøn): *Litterære essays*, Oslo 2020

<https://www.bokselskap.no/boker/dickmaressays/tittelside>

Det norske språk- og litteraturselskap arbeider med ferdigstillingen av en tekstkritisk utgave av Sigrid Undsets trilogi *Kristin Lavransdatter*. Første bind, *Kransen*, blir lansert på Nasjonalbiblioteket den 24.11.2020. Romanene *Husfrue* og *Korset* utgis etter planen i 2021 og 2022. Utgaven er utstyrt med ord- og sakkomentarer, samt en fyldig innledning av i alt tretten forskere fra ulike fagfelt.

Ellen Nessheim Wiger, Nina Evensen og Aasta M.B. Bjørkøy

Nytt från Svenska litteratursällskapet i Finland

Henry Parlands Skrifter

Sista delen i Henry Parlands Skrifter, *Korrespondens* (utg. Elisa Veit), utkom som digital utgåva i januari. Samtidigt publicerades även ett utdrag i tryckt form, *Brev*. I utgåvan ingår sedan tidigare *Dikter* (utg. Per Stam, 2018), *Prosa* (utg. Veit, 2019), en digital nyutgåva av romanen *Sönder* (utg. Stam, 2005; 2019) samt *Kritik* (utg. Stam, 2019).

Därmed avslutar vi utgivningsprojektet som startade 2015. Henry Parlands Skrifter finns både i tryck och digitalt på parland.sls.fi. Per Stam har varit huvudredaktör.

Zacharias Topelius Skrifter

I maj 2020 utkommer två digitala delutgåvor som relaterar till Topelius universitetskarriär, *Academica* och andra delen av *Föreläsningar i geografi och historia*.

Del XV, *Föreläsningar i geografi och historia* utgivna av Jens Grandell. Topelius var professor i Finlands historia vid universitetet i Helsingfors 1854–1875, men föreläste också i geografi som den första vid högskolan. I och med det här är utgåvan av Topelius föreläsningar komplett. Föreläsningarna omfattar ca 3 500 manuskriptsidor och har inte publicerats tidigare.

Del XVI, *Academica* utgiven av Katarina Pihlflyckt. Här presenteras ett urval på 130 texter som ansluter till akademiska sammanhang. I materialet ingår bland annat uppsatser, tal, hyllningsdikter, promotionstexter, arbetskoncept och diaries, och för första gången finns Topelius avhandling på latin tillgänglig i svensk översättning. Helheten visar hur Topelius akademiska miljöer förändrades från studentens och magistrernas värld till professorns, rektorns och slutligen emeritus verksamhetsfält. Inledningen är skriven av Rainer Knapas, och Robert Luther har skrivit en analys av Topelius latin.

Hushållsböcker från 1700-talet

Svenska litteratursällskapet i Finland kommer att inleda arbetet med ett digitalt projekt kring hushållsböcker från 1700-talet år 2021. Avsikten är att digitalisera och transkribera hushållsböcker med anknytning till Finland, samt att publicera eller länka till redan utgivna svenska hushållsböcker. Hushållsböckerna ges ut på en webbplats som också ska innehålla en förteckning över recepthandskrifter i finländska och svenska arkiv.

Konferensvolymen från NNE-konferensen i Helsingfors 2017

Volymen utkommer i oktober 2020, enbart i digitalt format (e-bok).

Elisa Veit, Katarina Pihlflyckt, Jens Grandell och Sebastian Köhler

Nytt från Svenska Vitterhetssamfundet

Närmast att vänta från Svenska Vitterhetssamfundet är första delen av *Clas Livijns Romaner*, som innehåller *Johan David Lifbergs Lefverne* (1810) och *Axel Sigfridsson* (1817). Utgivare är fil. dr Ljubica Miočević och boken förväntas vara tryckt i höst.

Clas Livijns (1781–1844) var en svensk jurist, ämbetsman och romantisk författare. Författarskapet kännetecknas av experimenterande med litterära genrer och stilar. Livijns handskrifter på Kungl. biblioteket i Stockholm omfattar fjorton volymer, som bands in efter författarens död. Fem av volymerna innehåller skrifter och fragment av skönlitterär och

publicistisk natur. I övriga volymer avhandlas ämnen som krigslagar, fattigvård och arméns organisation.

Någon textkritisk utgåva av Livijns verk finns ännu inte. *Romaner* etableras efter första upplagorna och, i de fall där romanerna inte varit publicerade under författarens livstid, av bevarade manuskript. *Romaner I* rymmer de två tidigaste verken, som båda förblev oavslutade; endast ett första häfte av respektive roman kom ut under Livijns livstid. Av *Axel Sigfridsson* finns ett omfattande andra häfte, bevarat i ett unikt exemplar, som nu publiceras. I senare band kommer romanerna *Spader Dame* (1824) och *Riddar Sanct Jöran* (oavslutad, ca 1830) att ges ut.

Livijns fyra romaner skrevs före den svenska romanens genombrott på 1830-talet. Utgåvan kommer därför att erbjuda en inblick i romangenrens tidiga historia i Sverige.

Ljubica Miočević och Petra Söderlund

News from the Árni Magnússon Institute for Icelandic Studies

The conference [Paper Stories: Paper and Book History in Post-Medieval Europe](#), planned for 7–8 May 2020 in Reykjavík has been postponed til 6–7 May 2021.

This international two-day-conference will focus on the various paths that paper took from production via the processes of being made into documents, manuscripts and books to their present repositories in library collections. We are bringing together scholars, paper experts, conservators, book historians and others who work in watermark research, paper trade, history of collections and object biography. Thus, we aim to highlight material aspects of manuscripts and books, as well as object biography.

This conference is organised by the [Árni Magnússon Institute for Icelandic Studies](#) in cooperation with the [National and University Library of Iceland](#), the [University of Iceland](#) and the National Museum of Iceland.

The conference will feature 30 lecturers including two key-note speakers:
Orietta da Rold, Cambridge University: Paper stories in pre- and postmodern England
Dana Sajdi, Boston College: The place of culture (from the perspective of the Arabic tradition)

Þórunn Sigurðardóttir

Grundtvigs Værker

Version 1.15

Den 3. december 2019 blev version 1.15 af *Grundtvigs Værker* offentliggjort med 32 nye værker. Dermed er i alt 407 af Grundtvigs udgivne værker nu tilgængelige på vores hjemmeside; det vil

sige, at vi snart er halvvejs gennem det omfattende forfatterskab. Blandt de nyudgivne tekster findes bl.a. "Om Religions-Frihed" (1827), hvori Grundtvig for første gang argumenterer for retten til at træde ud af statskirken og danne selvstændige menigheder. Han havde indset, at fuld religionsfrihed ikke kunne opnås inden for de rammer, staten havde opstillet. Værket er med sit syn på religionsfrihed og –tvang stadig aktuelt. Det adskiller sig yderligere ved at være det eneste af Grundtvigs værker, der er blevet undertrykt af censuren. Tredje og sidste del af skriftet blev således beslaglagt af politiet og først frigivet i 1866. [Læs værket her](#). Derudover findes artiklen "Er Troen virkelig en Skole-Sag?" (1836), hvor Grundtvig argumenterer for, at kristendomsundervisning slet ikke hører til i den offentlige skole, da enhver beskæftigelse med religiøs tro vil indvirke på skolebarnets egen tro. Trosspørgsmål skal ikke være statens eller skolens anliggende, men det enkelte menneskes eller forældrenes i børnenes sted. [Læs værket her](#).

Læs mere på: www.grundtvigsværker.dk

Ny udgaveleder

Den 24. februar tiltrådte undertegnede som ny udgaveleder på *Grundtvigs Værker*.

Krista Stinne Greve Rasmussen

Vigdis Ystad hedras

Vigdis Ystad avled den 7 december 2019. Vi är många vänner och kollegor som sörjer hennes bortgång. Vid konferensen i Helsingfors 2017 utsågs hon till hedersmedlem av Nordiskt Nätverk för Editionsfilologer, en i högsta grad välförtjänt utmärkelse. Utan henne hade nog inte nätverket existerat. När utgåvan av *Henrik Ibsens skrifter* låg i startgroparna, anordnade hon ett möte i Oslo 1995, dit företrädare för olika pågående nordiska utgivningsprojekt inbjöds att dela med sig av sina erfarenheter. I det sammanhanget uppkom idén till NNE, och Vigdis Ystad, med sin entusiasm, erfarenhet av vetenskapliga projekt, goda kontakter och unika arbetsförmåga, kom att ingå i nätverkets ledningsgrupp.

Johnny Kondrup, som tillhör NNE:s stiftare, har författat en nekrolog över Vigdis Ystad till årsberättelsen 2019 för Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, där den kommer att bli elektroniskt tillgänglig på hemsidan (dsl.dk). Han redogör för Vigdis Ystads akademiska karriär, avhandlingen 1974, *Kristofer Uppdals lyrikk*, professuren i nordisk litteratur vid Oslo Universitet 1979 och hennes särskilda intresse för norsk lyrik. Som Ibsenforskare ledde hon det krävande utgivningsprojektet – där inga avsteg tilläts vad gällde den vetenskapliga kvaliteten – fram till 2010, då 33 band låg i tryck. Johnny Kondrup framhåller hennes goda egenskaper som chef: "Det hører med til billedet, at hun var eminent til at skabe miljø, både fagligt og socialt. Det var i høj grad hendes fortjeneste, at der opstod et nyfilologisk miljø i Norge, og Ibsen-projektets ansatte betragtede hun som en slags udvidet familie."

Vidare informerar Johnny Kondrup om hur Vigdis Ystads arbetsförmåga och mångkulturella intressen gjorde att hon invaldes i åtskilliga styrelser i forskningsråd, litterära sällskap och i akademier. Hon var också en engagerad debattör: ”Både på universitetet og i den offentlige debat stod hun op som en varmhjertet forsvarer for den frie forskning, for humanioras betydning og for litteraturens uundværlighed. Til hendes yndlingsaversioner hørte akademisk karrieremageri, bureaukrati og management-filosofi.”

Pia Forssell, som länge hörde till NNE:s ledningsgrupp, har författat minnesord över Vigdis Ystad avsedda att tryckas under året i nr 95 av *Historiska och litteraturhistoriska studier*, som utges av Svenska litteratursällskapet i Finland, vars hedersmedlem Vigdis Ystad också var. Numret kommer ut i tryck och blir digitalt tillgänglig (hls.journal.fi). I sin egenskap av huvudredaktör inledde Pia Forssell tidigt ett gott samarbete med Vigdis Ystad inför utgivningen av Zacharias Topelius Skrifter. De två utgåvorna är både tryckta och digitala.

Pia Forssell beskriver också Vigdis Ystads vetenskapliga bredd och uppehåller sig sedan särskilt vid hennes stora insats för att få till stånd NNE:s forskarkurser om textkritikens teori och praktik som gavs somrarna 2002–2004 och alternerade mellan Oslo, Visby och Köpenhamn. Genom Nordiska Forskarutbildningsakademien (NorFa) lyckades Vigdis Ystad få finansiering till projektet och ledde den första kursen som behandlade grundtextval och textetablering. Undervisningen bedrevs på det fagra Lysebu ovanför Oslo.

Det är lätt att instämma i Pia Forssells sammanfattning av Vigdis Ystads betydelsefulla egenskaper som kursledare: ”Hennes generösa och magnifika personlighet kom också här till sin rätt när hon presiderade som inspiratör, pådrivare och värdinna. Hon tröttnade aldrig på att framhålla värdet av den skandinaviska språkgemenskapen och de fördelar nordiska textkritiker har av den och av den professionella samhörighet som har utvecklats inom nätverket.”

När sommarkurserna var över, tog Vigdis initiativet till fortsatt samvaro med kursledarna, Johnny och undertecknad, samt våra respektive. Ett mycket uppskattat första möte tilldrog sig på hennes hytte i Valdres, med inslag av högläsning, musik och utflykter till stavkyrkor och andra sevärdheter i omgivningarna. Filologträffarna fortsatte sedan varje sommar på alternerande platser i våra tre länder och hade pågått i drygt ett decennium, när Vigdis insjuknade.

Det hände allt oftare att Vigdis och jag också träffades under andra årtider, och vi avnjöt tillsammans åtskilliga konstutställningar i våra huvudstäder. Särskilt minnesvärd var ”Munch-safarin” i Oslo 2013 anförd av Vigdis i hennes hytteanpassade bil. Vi besökte inte mindre än två museer med Munch-utställningar, konstnärens ateljé och hans utsmyckningar i universitets Aula samt i Freias matsal.

Jag är innerligt tacksam för vänskapen och samvaron med Vigdis som i så hög grad har berikat min tillvaro.

Barbro Ståhle Sjönell

Nyhetsbrevet har redigerats av [Sebastian Köhler](#).

Nästa nyhetsbrev utkommer i november–december 2020. Deadline för bidrag är den 15 november 2020.